

СУЧАСНЕ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УКЛАДАННЯ, ЗМІНИ І РОЗІРВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ДОГОВОРУ

Козак Тетяна Юріївна

здобувач вищої освіти юридичного відділення

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Науковий керівник: Гелецька Ірина Олександрівна

канд. юрид. наук, заступник директора з навчальної,

наукової роботи та міжнародного співробітництва

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Україна

Сучасне суспільство характеризується зростанням кількості договорів в економічному просторі України та світу в цілому, що пов'язано з розвитком договірних форм та розширенням спектру економічних перетворень. Даний процес відбувається у зв'язку із зменшенням регулюючого впливу державних органів та держави на діяльність фізичних і юридичних осіб, через що незалежність цивільно-правових договорів збільшується та вимагає нових підходів для їх регулювання. Водночас метою реформування вітчизняного інституту договірного права, як найважливішого інструменту розвитку сучасної економіки, має стати не стільки форма виразу певної правової ідеї, скільки зміст приватноправового регулювання, яким би передбачався посилення значення принципу свободи договору та виконавської дисципліни усіх учасників договірних відносин.

Слід зазначити, що однією з особливостей договірного права виступає свобода договору, що дає можливість регулювання договірних відносин сторонами на власний розсуд. Така багатоаспектність договорів та неможливість врегулювати їх нормами сучасного законодавства робить їх вразливими перед недоброчесними учасниками договорів.

У ч. 1 статті 626 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), вказуються основоположні засади договорів, перш за все поняття договору – це

угода двох і більше сторін, спрямована на виникнення, зміну чи припинення цивільних прав та обов'язків [1].

Властивостями цивільно-правового договору є рівність сторін договору, відповідальність за невиконання чи неналежне виконання умов договору, добровільність укладення договору, правове забезпечення, згода сторін з умовами договору та виконання договірних зобов'язань.

Доцільно згадати і про те, що в цивільному законодавстві діяльність, що спрямовується на укладення, зміну та припинення цивільно-правових договорів здійснюється на основі певних правових принципів (неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини; неприпустимість позбавлення права власності, крім випадків, встановлених Конституцією України та законом; свобода договору; свобода підприємницької діяльності, яка не заборонена законом; судовий захист цивільного права та інтересу; справедливість, добросовісність та розумність (стаття 3 ЦК України).

Слід зазначити, що договір має деякі ознаки нормативного акту (нормативність змісту, письмову форму, адресність неперсоніфікованому колу осіб), проте він займає окреме місце, відрізняється від нормативного акту власним предметом регулювання, особливим функціональним призначенням.

Усі юридичні норми щодо укладення, зміни чи розірвання договорів можна поділити на такі групи:

- базові норми (визначають загальні положення щодо укладання договорів);
- традиційні норми (визначають загальний порядок укладення договору);
- норми, які визначають спеціальний порядок укладення певних видів договорів (договір, що укладається на біржі, аукціоні чи конкурсі; господарський договір);
- норми, що обмежують процедуру укладення договору (є винятками із загального правила свободи договору (ст. 6 ЦК України));
- норми, які регулюють умови, підстави і наслідки щодо зміни або розірвання цивільно-правового договору.

Виходячи з положень ЦК України, можна виділити такі підстави для зміни або розірвання договору:

- 1) за згодою сторін;
- 2) за ініціативи однієї із сторін (одностороння відмова від договору);
- 3) за рішенням суду.

Підставами для зміни або розірвання цивільно-правового договору можуть бути юридичний факт, або сукупність фактів, з якими цивільне законодавство пов'язує зміну або розірвання договору.

Святошнюк А. Л. у своїй праці зазначає, що «такі обставини мають юридичну силу лише для тих суб'єктів правовідносин, які знаходяться у договірних відносинах, а не будь-яких суб'єктів цивільних правовідносин» [2].

Основним способом розірвання або зміни договору є розірвання (або зміна) за згодою всіх сторін. У ЦК України передбачаються окремі способи, за допомогою яких сторони за згодою між собою можуть розірвати чи змінити договір. У разі зміни або розірвання цивільно-правового договору зобов'язання будуть змінюватися або ж припинятися з моменту досягнення домовленості про зміну або розірвання договору, якщо інше не встановлюється договором чи не обумовлюється характером його зміни.

Висновки. Як бачимо, регулятором суспільних стосунків у сучасному житті стають договірні відносини, які допомагають втілювати у життя інтереси сторін договору. Тому важливе значення має регулювання окремих аспектів договору правовою базою. Недосконалість законодавства нашої держави проявляється у значній кількості законів, створених під конкретні види договорів, які можуть суперечити одні одним. Це призводить до маніпуляції законами в ході договірних стосунків.

Вирішити ці проблеми можна шляхом внесення змін до Цивільного кодексу України у частині договірних зобов'язань для вироблення єдиної законодавчої бази, а також слід розмежувати окремі поняття, зокрема недійсність та неукладеність договору, неоднозначне тлумачення договору сторонами та відсутність згоди між сторонами.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України (Закон України) № 435–IV. (2020). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
2. Святошнюк, А. Л. (2012). Підстави для зміни або розірвання цивільно-правового договору за законодавством України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*, (20), 243–246.